

Література

1. Барт Р. Система моды. Статьи по семиотике культуры / Р. Барт. – М. : Издательство им. Сабашниковых, 2004. – 512 с.
2. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть / Ж. Бодрийяр. – М. : Добросвет, 2000. – 387 с.
3. Гофман А. Б. Мода и люди. Новая теория моды и модного поведения / А. Б. Гофман. – СПб. : Питер, 2004. – 208 с.
4. Гройс Б. Утопия и обмен / Б. Гройс. – М. : Знак, 1993. – 374 с.
5. Демшина А. Ю. Мода: реабилитация эстетики или продвижение образов / А. Ю. Демшина // Мода в контексте культуры : сб. ст. Четвертой науч.-практич. конф. / под ред. Г. Н. Габриэль. – СПб. : СПбГУКИ, 2007. – Вып. 2. – С. 32-38.
6. Дихнич Л. П. Феномен моды в социокультурном просторе XX ст. : автореф. дис. на здобуття на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 17.00.01 / Л. П. Дихнич. – К., 2002. – 20 с.
7. Козлова Т. В. Стиль в костюме XX века / Т. В. Козлова, Е. В. Ильичева. – М. : МГТУ им. А. Н. Косыгина, 2003. – 160 с.
8. Куц Г. М. Феномен моды: онтологічний статус і філософсько-антропологічні засади : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : 09.00.04 / Г. М. Куц. – Х., 2003. – 16 с.
9. Лиотар Ж.-Ф. Состояние Постмодерна / Ж.-Ф. Лиотар ; пер. с фр. Н. А. Шматко. – М. : Ин-т экспериментальной социологии; СПб. : Алетейя, 1998. – 160 с.
10. Маньковская Н. Б. Эстетика постмодернизма / Н. Б. Маньковская. – СПб. : Алетейя, 2000. – 347 с.
11. Мочанов Л. Раннее Евангелие постмодернизма / Л. Мочанов // Нева. – СПб., 1997. – № 4. – С. 189–195.
12. Печчи А. Человеческие качества / А. Печчи. – М. : "Прогресс", 1985. – 312 с. [Электр. ресурс]. – Режим доступа : <http://eco9571.narod.ru/lib/index.html>.
13. Стил В. Антимода: 1970-е годы / В. Стил // Теория моды. Одежда, тело. Культура. – 2006. – № 3. – С. 76–77.
14. Шандренко О. М. Мода як феномен культури XX століття / О. М. Шандренко // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : зб наук. праць. – Вип. 1. – К. : Міленіум, 2007. – С. 80–83.

References

1. Bart, R. Fashion system. Articles on culture semiotics. (2004). Moscow: Publishing them. Sabashnikov [in Russian].
2. Baudrillard, J. Symbolic exchange and death. (2000). Moscow: Dobrosvet [in Russian].
3. Hoffman, A. B. Fashion and people. The new theory of fashion and fashionable behavior. (2004). St. Petersburg: Piter [in Russian].
4. Groys, B. Utopia and exchange. (1993). Moscow: Znak [in Russian].
5. Demshina, A. Yu. (2007 Fashion: rehabilitation of aesthetics or image promotion. G.N. Gabriel (Eds.)), Fashion in the context of culture: collection Statt fourth scientific conference praktichechkoy, (pp. 32-38). St. Petersburg: SPbGUKI [in Russian].
6. Dyhnych, L. P. (2002) Phenomenon of fashion in the twentieth century sociocultural space. Extended abstract of candidate's thesis. Kiev [in Ukrainian].
7. Kozlova, T.V., & Ilicheva, E.V. Style in a suit of the twentieth century (2003). Moscow: MSTU. Kosygin [in Russian].
8. Kutz, G. M. (2003) Fashion phenomenon: the ontological status of philosophical and anthropological principles. Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].
9. Lyotard, J.-F. Postmodern Condition (1998) (Trans. N. Shmatko). Moscow: Institute of Experimental Sociology; St. Petersburg: Aletheia [in Russian].
10. Mankovskaya, N. B. Aesthetics postmodernism (2000). St. Petersburg: Aletheia [in Russian].
11. Mochanov, L. (1997 Early Gospel postmodernism) Neva. (№ 4), (pp. 189-195) St. Petersburg [in Russian].
12. Peccei, A. Human qualities (1985). Retrieved from <http://eco9571.narod.ru/lib/index.html> [in Russian].
13. Steele, B. (2006 Antifashion: 1970) Theory of Fashion. Clothing, body. Culture. (№ 3), (pp. 76-77) [in Russian].
14. Shandrenko, O. M. (2007 Fashion as a phenomenon of culture of the twentieth century) Bulletin of the State Academy of Culture and Arts, Zagreb sciences. works (Vol. 1), (pp. 80-83). Kiev: Millennium [in Ukrainian].

УДК 7.011.3 (477)+745.5 (477)

Голуб Ірина Леонідівна
здобувач Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв

**ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА ФОРМУВАННЯ
ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА ІКОНОГРАФІЇ В УКРАЇНІ**

У статті розглянуто взаємовплив умов історичного розвитку українського образотворчого мистецтва і особливості художніх проявів індивідуального стилю митця. Значна увага приділяється розгляду проблем їх формування у процесі створення своєрідного національного стилю. Українське образотворче мистецтво розвивалось як елемент європейської цілісності і проходило ті самі стадії історичного розвитку. Художню культурну спадщину необхідно освоювати на основі цієї цілісності та особливостей впливу історичних етапів, а мистецтво іконопису є важливим фактором збереження художніх традицій минулого.

Ключові слова: індивідуальний художній стиль, образотворче мистецтво, умови історичного розвитку, іконографія.

Голуб Ирина Леонидовна, соискатель Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Проблемы развития и формирования изобразительного искусства и иконографии в Украине

Эта статья посвящена исследованию взаимного влияния условий исторического развития украинского изобразительного искусства и особенностей художественного проявления индивидуального стиля художника. Значительное внимание уделяется рассмотрению проблем их формирования в процессе создания национально-го стиля. Украинское изобразительное искусство развивалось как элемент европейской целостности и проходило те же стадии исторического развития. Художественное культурное наследие следует осваивать на основании этой целостности и особенностей влияния исторических этапов, а искусство иконописи является важным фактором в сохранении художественных традиций прошлого.

Ключевые слова: индивидуальный художественный стиль, изобразительное искусство, условия исторического развития, иконография.

Golub Irina, PhD-candidate, National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

Problems of development and the formation of fine art and iconography in Ukraine

This article is devoted to the study of the mutual influence of conditions of the historical development of Ukrainian art and features artistic manifestation of the artist's individual style. Considerable attention is paid to the issues of their formation in the process of establishing a national style. Ukrainian fine arts developed as an element of European integrity and took the same stage of historical development. Artistic cultural heritage should be developed on the basis of this integrity and especially the influence of historical stages, and the art of icon painting is an important factor in maintaining the artistic traditions of the past.

Ukrainian art of icon painting has come a long way of development associated with the development of painting, playing spiritual reality, conveying deep feelings and thoughts of the artist. Existing scientific data on the characteristics of artistic and aesthetic development of Ukrainian iconography, as a system of religious world indicate that it developed based on the synthesis of achievements of Fine Arts and it is a prerequisite for the development of philosophical and artistic thinking, social awareness. In the historical terms the richness of Ukrainian art vividly reflected in artistic styles. Style makes it possible to see historic changes in Ukraine and creative thinking in the artistic development of the world, to identify the reasons leading Ukrainian art and ideals embodied in the originally filed artistic images, themes, works of art.

Ukrainian art and art iconography have Byzantine origins. Ukrainian culture developed under the influence of European tradition reflected in the figurative style features as pan-style and traditions.

The Art features contemporary Ukrainian art and their typological characteristics are characterized by a peculiar style. Ukrainian pictorial iconography also had a unique style and changed imitation of Byzantine iconographic canon to the bright colors of the Baroque. The problem of icons is the need to preserve national features and characteristics of the image (celebration, original colors) without losing a pan-European trend. In the Ukrainian art of icon painting, art image icon is generalizing artistic reflection of the invisible prototype embodied in the form of a unique work of art, in particular the individual characteristics of the style of the artist, his perception of the world through the medium style of Orthodox Theology – language of lines, colors, symbols. Culture of Ukraine has undergone significant changes in the process of historical development. The original Byzantine canon and the principle of similarity replay and copy models archetypes-considered basic in medieval art and iconography affected the development of modern Ukrainian iconography. Icons School of Kiev-Pechersk Lavra showed innovative artistic values: i.e. basics of the richness of perception of the nature of its native land, its vitality and its own unique decorative cheerful colors. Beauty orthodox painting was brought to rounded images of saints, dynamic forms, glowing gold ornaments on background ascetic monastery. In today's art iconography, pronounced focus on the creation of new forms picture is taken in the Byzantine canon and stylistic combination of Ukrainian art, iconography of XX – XXI century, correlated with the Ukrainian medieval worldview. They are not only perfect as a phenomenon, but as a set of acquired habits, traditions, rituals, stereotypes, norms, ideals and so on. Unique features of the modern Ukrainian icons were expressed in a decorative style and iconographic innovation and continue to be implemented in the new media art forms. The applied theoretical analysis and stylistic guidelines representatives of past and contemporary art iconography shows the need to study these issues to understand the problems of modern Ukrainian art and the art of icon painting.

The Ukrainian masters of iconography joined the treasury of world culture, who brought many new and valuable items. In the process of historical development, the traditional use of artistic means imply a waiver of a dark palette of Byzantium and the transition to color, which is full of richness of colors and decorative baroque style. Transition of local color mixed with renaissance period creates more light and harmonious palette of icons. Features of the religious art of Ukraine in all its forms showed great originality and proved that Ukrainian iconography was at a high European level. Taking its origins from the Byzantine Ukrainian iconography formed his own style. This style of European developments on imposing Byzantine icon painting canons and Ukrainian national character originally created for other cultures the original combination of artistic features Ukrainian iconography.

Key words: individual art style, fine art, the conditions of historical development, iconography.

Сучасне мистецтво у поєднанні з релігійним світобаченням минулого знову прямує шляхом подальшого розвитку. Тому потрібний серйозний аналіз, переосмислення мистецької спадщини України та всебічне дослідження взаємозв'язку історичного розвитку образотворчого мистецтва з особливостями формуванням індивідуального стилю митця. Необхідно обґрунтувати залучення до загальнонаукових методів вивчення образотворчого мистецтва дослідження складових елементів цієї проблеми, а саме умов розвитку індивідуального стилю української образотворчої діяльності, вивчення її механізмів та засобів. Комплексний розгляд засобів і принципів сакрального образотворчого мистецтва та вивчення впливу історичного фактору на процес розвитку цього мистецтва, сприятиме об'єктивному осмисленню національної мистецької спадщини. Мета статті – проаналізувати історичні аспекти розвитку художніх стилів українського образотворчого мистецтва і іконопису. Відповідно до визначеної

мети поставлені такі завдання на основі вивчення наукових джерел узагальнити дані щодо специфіки умов формування українського образотворчого мистецтва та іконографії і проблем їх розвитку. Необхідно виявити і виокремити методом порівняння та систематизації, певні художні особливості сакрального образотворчого мистецтва минулого, проаналізувавши вплив умов історичного розвитку на трансформаційні процеси минулого. Актуальність цього питання полягає у необхідності вивчення особливостей українського образотворчого мистецтва та впливу історичного процесу на прояв особливостей мистецтва іконопису, яке об'єднує сакральний простір культури як єдине ціле. Дослідження образотворчого мистецтва та іконографії в Україні постійно привертає погляди вчених, однак і донині недостатньо висвітлено вплив історичних аспектів на особливості розвитку художніх стилів українського образотворчого мистецтва. Тому перспективність обраної теми, зокрема вивчення проблеми розвитку та формування образотворчого мистецтва та іконографії в Україні, важливе для формування сучасного індивідуального художнього стилю митців та створення своєрідного національного стилю.

Вивчення християнської іконографії бере початок у XVI–XVIII ст. коли католицькі вчені-археологи (Бозіо, Боттарі, Гаруччі та ін.) звернулися до давньохристиянської мистецької спадщини Західної Європи. Значний внесок у вивчення розвитку православної ікони в Україні у 1910–1930-х роках зробили українські науковці. Їм належать праці з історії українського іконопису (І. Свенціцький, М. Голубець, В. Залозецький, В. Пещанський) і перші в українському іконознавстві роботи, присвячені символіці сакрального мистецтва (Д. Щербаківський). Згодом їхню працю продовжили учені В. Свенціцька, П. Жолтовський, П. Білецький, М. Драган, Г. Логвин, В. Овсійчук, Л. Міляєва, В. Откович, Д. Степовик, В. Ярема та багато інших.

Найважливіші етапи розвитку українського мистецтва розглядає також Володимир Лукань. Він об'єднує характеристику епохи з конкретним аналізом кожного художнього твору та розглядає його як вияв історичного розвитку мистецтва. В.Лукань звертає увагу на єдність конкретно-історичного і національного, минулого і майбутнього. В історичному плані багатство українського мистецтва яскраво виразилося у художніх стилях. Стиль дає можливість побачити історичні зміни в художньому мисленні України та в художньому освоєнні світу, виявити провідні мотиви та ідеали українського мистецтва, втілені в своєрідно подані художні образи, теми художніх творів. Показуючи найважливіші етапи розвитку українського мистецтва, В.Лукань аналізує його основні напрямки та стилі, характеризуючи види, жанри й окремі твори образотворчого мистецтва України. Особливу увагу автор приділяв питанням мистецької спадщини Михайла Фіголя в контексті мистецьких та історичних процесів в Україні. В.Лукань досліджує особливості начерків живопису (в першу чергу Михайла Фіголя), неповних узагальнених зображень предметного чи уявного світу. Підкреслюючи їх значення для ікономалярства та розкриваючи особливості оздоблення Софії Київської, художніх ремесел Київської Русі, іконографічних схем, він аналізує сюжети минулого українського іконопису та новітні мистецькі форми [4, 42-76].

Іконопис, як і українське народне мистецтво, на думку Платона Білецького наскрізь символічне: зокрема, в образно-композиційних схемах, бо в них кожна деталь є певним символом. На взаємодії цих символів та взаємоперетвореннях інтегральної цілісності й окремих частин, зауважує Сергій Безклубенко, здобувають свій сенс українські художні традиції [1, 240-251]. Проблему впливу релігійного канону на християнське сакральне мистецтво та його культурну цілісність розглядає Володимир Шелюто. Він зазначає, що таке мистецтво існувало на основі ідей, які висловлювали Отці Церкви і підкорялось релігійному канону. Принцип зворотної перспективи, та інші особливості іконопису в основу яких було покладено релігійно-естетичні уявлення, також пов'язані з канонами і мають вплив на символіку сакрального мистецтва [10].

Як вид мистецтва живопис починає формуватися у давніх культурах Єгипту, Індії. Деякі мистецтвознавці використовують поняття художнього стилю і для характеристики канонічного мистецтва, називаючи, наприклад, мистецтво Стародавнього Єгипту символічним, а мистецтво античного світу героїчним. Мистецький канон українського іконопису минулого, який сьогодні часто сприймається як форма обмеження вільного творчого пошуку, мав певні переваги: оскільки в ньому чітко пов'язувались між собою зміст та зображувальні елементи, то канонізований твір легко розуміли ті, хто знав канон. Наприклад, найбільші фігури людей на християнських іконах однозначно зображували Ісуса Христа або святих. Так само канонізувались кольори, які символізували певні якості або реалії. Від VII-VI ст. до н.е. упродовж тисячоліття – по IV ст. н.е. – на південних землях України розвивались антична культура й мистецтво. В перше ст. н.е. Північне Причорномор'я підпало під вплив Римської імперії. Грецькі міста виконали культурну місію на колонізованій території, впроваджуючи високі мистецькі досягнення. Це сприяло цивілізаційному процесові, а згодом відгукнулося в слов'ян із прийняттям християнства розквітом живопису. Під кінець античної епохи, зазначає відомий історик і культуролог Михайло Семчишин, відбулось проникання християнства і в Причорномор'я появляється релігійне мистецтво. Характерні особливості мистецтва античності цього часу сприяли розвитку мистецтва, яке розвивалось під впливом різних культурних напрямків. Воно мало основу грецького мистецтва, яке демонструвало норму та стиль; він відповідав душевним потребам людини та мав ознаки Східного, яке принесло на українські землі зразки художньої творчості Єгипту і Месопотамії. Повністю ідеал цього мистецтва розпочав виявлятися пізніше.

Епоха середньовіччя відкриває деякі історичні особливості про те, як після Великого переселення слов'ян розпочалося формування східнослов'янської державності. Виникла утворена східними слов'янами найбільша держава європейського середньовіччя – Київська Русь, а Галицько-Волинське

князівство посіло важливе місце в розвитку релігійного мистецтва. На особливість стилю образотворчого мистецтва своєрідно вплинуло те, що українські землі опинилися у складі Великого князівства Литовського, Польського королівства (XIV-XV ст.). Робота Михайла Криволапова присвячена історії українського церковного мистецтва. Він звернув увагу на те, що творчість художників зосереджувалась в основному у монастирських іконописних майстернях. Тому хоча до останньої чверті XVIII ст. в українському мистецтві панувало бароко, в образній стилістиці відбивалися риси як загальноєвропейського стилю, так і народні традиції [7, 25-26]. Проблема розвитку іконопису проявилась у тому, що барокова стилістика (на відміну від візантизму) у процесійних іконах Західної України XVII-XIX ст., як зазначає Ірина Дудняк, втілена у нових (українізованих) виявах характерів зображених персонажів та урочистості сюжету. Характеристики персонажів передані через динамічний рух та яскраво виражену міміку. Вагомий вплив мала популярна для мистецтва епохи Бароко алегоричність змісту зображень, що набувала на іконах як типового для західноєвропейського живопису моралістично-естетичного характеру, так і місцевого символічно-народного трактування [2, 18].

Природні, духовні, соціально-економічні передумови формування українського етносу, історико-етнографічне районування України мали значний вплив на процес формування розвитку індивідуального художнього стилю митців. Джерелом творчості українського образотворчого іконопису був індивідуальний стиль майстрів, який проявлявся в наслідуванні певному іконографічному канону Візантії. Становлення древньоруського іконопису припадає на другу половину XI – поч. XII ст. Готичний стиль використовував принцип прозорості живопису як вираження християнської позиції. Мистецтво живопису ікони кінця XIV-XVIII ст. розвивалося у межах трьох основних напрямків: бароко, рококо та класицизму. Виникають нові жанри українського іконопису (портрет, історичний живопис), зростає інтерес художників до реалістичного зображення персонажів, побутових сцен, краєвиду. На зміну статичним постатям візантійського канону приходять барокові образи святих, а гама кольорів стає більш яскравою. Наступною ознакою Ренесансу та зміни художніх особливостей для українського іконопису XVI ст. стає зображення фігур у просторі. Починаючи з другої половини XVII століття, майстри іконопису чітко і активно продемонстрували стиль і технології школи іконопису Києво-Печерської Лаври, який свідчив про залучення українського образотворчого мистецтва до європейської культури. У XVIII ст., українські ікони, носили аскетичний характер, продовжуючи принцип подібності у іконографії з елементами візантійського канону. Вони стають великим надбанням церковного мистецтва: іконостас до церкви з преподобним Феодосієм (1760-1762). На відміну від них характерні особливості класичного стилю іконографії XIX – першої половини XX ст. проявлялись у змінах композиції, світлотіні, перспективі, колориті та об'ємному зображенні постаті святих (ікони В. Боровиковського, К. Пимоненко, М. Мурашка, І. Іжакевича).

Образотворче мистецтво іконопису пройшло довгий шлях розвитку, пов'язаний з розвитком живопису, відтворюючи духовну реальність, передаючи глибокі почуття і думки митця. Існуючі наукові дані щодо особливостей художньо-естетичного розвитку української іконографії, як системи релігійного світогляду свідчать про те, що вона розвивалась на основі синтезу досягнень образотворчого мистецтва і є передумовою розвитку філософського та художнього мислення, суспільної свідомості. Вплив візантійської культури після введення християнства на Київській Русі дозволив створити неповторний художній стиль іконопису, нові творчі засоби, котрими користуються художники заради вираження своєї індивідуальності. Проблема розвитку сучасного іконопису полягає у необхідності зберегти історичні особливості іконопису, візантійського іконографічного канону та освоїти сучасні принципи зображення ікони. У роботі Володимира Черепанина досліджується трансформація візантійського іконографічного канону в мистецтві неокласичної естетики XX ст. Він аналізує концепти "ідеї" та "символу" як головні об'єкти зображення ікони та сучасного мистецтва. Володимир Черепанин розглядає шляхи і способи використання в мистецьких течіях XX століття таких художніх засобів ікони, як зображення часопростору, зворотна перспектива, теорія світла та символічна мова кольорів. На його думку, паралель між об'єктами (творами) східнохристиянського та сучасного мистецтва у схожості їх сприйняття та між суб'єктами (художником та іконописцем) в їх трактуванні авторської індивідуальності [10]. Індивідуальність проявляється: і в методиці, і в засвоєнні художнього спадку, і в оновленні всього арсеналу художніх засобів, адже стиль – це стійка цілісність образної системи, засобів художньої виразності, прийомів, що характеризують твір мистецтва. Кожен художник обирає напрям, стиль, котрий більш відповідає його індивідуальним особливостям.

Створення концептуальної моделі індивідуального художнього стилю сучасного іконопису, який постійно змінювався під впливом умов формування українського етносу, пояснює проблеми взаємозв'язку індивідуального стилю українського образотворчого мистецтва і типологічних особливостей митця. Внутрішні і зовнішні (історико-етнографічні) фактори впливають на художньо-естетичні особливості прояву індивідуальності митця. Розвиток сучасного індивідуального стилю образотворчої діяльності митців українського образотворчого мистецтва та іконопису є одним з показників їх майстерності, адже він був пов'язаний з комплексом властивостей особистості митця. Сучасна художня картина пов'язана з увлеченням митця про реальність зображену смисловим значенням та сприйняттям її художником. В даному випадку важливим є зв'язок сучасної іконографії з проявом знакової системи іконопису минулого і його значення при індивідуально авторському застосуванні художніх засобів. На думку Сергія Безклубенка, певна структура та архаїчна символіка є проявом людської індивідуальності. Вона проявлялась минулому і у сучасному іконописі у вигляді словесних, зображувальних знаків

(хрест, коло і т.д.) і проявляється своєрідністю створених художніх творів, які визначаються характером, ментальністю, специфікою інтересів митця, зумовлюючи неповторність особистості. Установлено, що базовим підґрунтям розвитку сучасного стилю є певні особливості художнього образу створені митцем під впливом внутрішніх і зовнішніх (історико-етнографічних) факторів. Це теми, ідеї, колористики (особливості використання певних кольорів) художніх образів, композиції, сюжетів малюнку, ікони. На особливість та ступінь вибору засобів та інструментів образотворчої діяльності може впливати особливість темпераменту митця (темп, швидкість реакції), визначаючи моторно-рухову активність, поведінкову регуляцію. Відтак існує генетично задана індивідуальність у сфері динамічних характеристик поведінки митця, тобто темпераменту, які впливають на формування стилю образотворчого мистецтва. Детальнішому розвитку індивідуального стилю митця сприяють такі художні засоби (детальне зображення рухів, виразу обличчя), особливості зображення (просторова організація, використання поєднань певної гами кольорів і т.д.), особливість використання яких зумовлена властивостями особистості митця. Властивості особистості, темперамент і індивідуальність митця є основою для вибору, а історичний фактор є умовою формування індивідуального стилю образотворчого мистецтва та іконопису, який в подальшій образотворчій діяльності базується на основі еталонних (канонічних) стилів.

Отже, темперамент і індивідуальність митця є основою для вибору і формування індивідуального стилю образотворчої діяльності (червоного, рожевого, блакитного і т.д.), який в подальшій образотворчій діяльності базується на основі таких стилів, як класичний, бароко, ренесанс та модерн сучасного українського образотворчого мистецтва та іконопису. У дисертації Лесі Турчак "Еволюція образотворчого мистецтва в незалежній Україні": з'ясовано культурно-історичні умови, що спричинили трансформації в художній культурі України образотворчого мистецтва періоду незалежності. Л.Турчак визначає вплив соціокультурних, економічних, демократичних процесів на стан і перспективи розвитку художньої культури України. Розкриває причини виникнення різних стилів і напрямів в образотворчому мистецтві. Зазначено, що залежно від сукупності внутрішніх та зовнішніх факторів періоду ХХ – ХХІ ст., в нашій країні переважала націонал-романтична течія, і проблема дослідження національного стилю українського мистецтва початку ХХ-ХХІ ст. залишається актуальною та потребує подальшого вивчення історичних аспектів цього процесу [5, 16]. О.Богомазов звертає увагу на необхідність вивчення проблеми синтезу кольорів у сучасному образотворчому мистецтві. Він зауважує, що у мистецтвознавчих наукових дослідженнях сучасності присутнє розуміння кольорових подразнень, що впливали на художні характеристики творів минулого. Ірина Удріс дослідила процес історичного прояву особливостей національного стилю та особливостей кольорової палітри українського мистецтва у вітчизняному мистецтвознавстві початку ХХ ст. На її думку, мистецтво народу є важливим чинником збереження національної самосвідомості, і його спадщину необхідно освоювати на поєднанні сучасних ідей з народними традиціями минулого. Підсумовано, що є підстави розглядати масштабні прояви пошуків національного стилю в українському мистецтві як цілком закономірний вияв загальноєвропейської тенденції [9, 53-58].

Історичний фактор був умовою розвитку індивідуального стилю образотворчої діяльності митців українського образотворчого мистецтва і мав вплив на показник їх майстерності. Це поняття втілювалось в гармонійності та виразності рухів пензля, у майстерному володінні побудови композиції та сюжету ікони і т.д. Огляд стилів, що склалися у українському образотворчому мистецтві показує, що кожний художник має свої особливості, котрі дістають втілення як у плані сприйняття художніх образів, так і у плані їхнього вираження (експресія, енергійність, або ж навпаки – плавність, стриманість) і відповідають умовленим темпераментом стилем митця. На основі вивчення сучасних концепцій у розвиткові образотворчого мистецтва визначено, що митці українського образотворчого мистецтва працюють в основному у національному варіанті європейських стилів ренесансу й бароко. Паралель між творами східнохристиянського та сучасного мистецтва у схожості їх сприйняття, а відмінність у різнорішненні проблеми синтезу кольорів образотворчого мистецтва, особливості просторового рішення і композиційних засобів, техніки виконання тощо. Авторська індивідуальність проявляється: і в методиці, і в засвоєнні художнього спадку минулого. В цілому ж, проблема пошуку індивідуального стилю митця втілює його прагнення до самовираження у художній творчості під впливом історико-етнографічного, природного, духовного, соціально-економічного фактору, який є передумовою формування українського етносу.

Отже, сучасне українське образотворче мистецтво та мистецтво іконопису має візантійські витоки. Українська культура розвивалася під впливом європейських традицій. В образній стилістиці відбивалися риси як загальноєвропейського стилю, так і народні традиції. Художні особливості сучасного українського образотворчого мистецтва та їх типологічна характеристика характеризується своєрідним стилем. Український образотворчий іконопис, також мав своєрідний стиль і змінювався від наслідування іконографічного канону Візантії до яскравих кольорів бароко. Проблема розвитку іконопису полягає у необхідності зберегти національні риси та особливості зображення (українізація святих ликів епохи бароко, урочистість, своєрідна кольорова гама), не втрачаючи загальноєвропейської тенденції. В українському образотворчому мистецтві іконопису, художній образ ікони є узагальнюючим художнім відображенням невидимого Первообразу, втіленим в форму неповторного художнього твору. В ньому виявляються індивідуальні особливості стилю митця, його світосприйняття через засоби стилю православного богослов'я – мови ліній, кольорів, символів. Культура України зазнала значних змін у процесі історичного розвитку. Своєрідний візантійський канон та принцип подібності – повтор та копіювання архетипів-взірців вважався основним у середньовічному

мистецтві іконопису і позначився на розвитку сучасного українського іконопису. Школа іконопису Києво-Печерської Лаври показала принципово нові художні цінності: у їх основу покладено все багатство сприйняття природи рідної землі, своя життєва сила та власна унікальність веселих декоративних кольорів. Краса православного живопису була втілена в округлених зображеннях святих, динамічних формах, що світяться золотом прикрас на аскетичному фоні Лаври. В сучасному мистецтві іконопису, яскраво виражена орієнтація на створення нових форм зображення, прийнятими у візантійському каноні, а стилістичні комбінації українського мистецтва, іконопису ХХ–ХХІ ст. корелюють з українським середньовічним світоглядом. Вони існують не тільки як досконале явище, а й як сукупність набутих звичаїв, традицій, обрядів, стереотипів, норм, ідеалів тощо. Оригінальні риси сучасної української ікони були виражені в декоративному стилі та іконографічних інноваціях і продовжують втілюватись у нових художніх формах засобах. Застосований в роботі аналіз теоретичних і стилістичних настанов представників минулого та сучасного мистецтва іконопису демонструє необхідність вивчення цих питань для розуміння проблеми розвитку сучасного українського мистецтва та мистецтва іконопису.

Література

1. Безклубенко С. Д. Мистецтво: терміни та поняття /С. Д. Безклубенко. – К. : Національна академія мистецтв України, Інститут культурології, Енциклопедія, 2010. – Т. 2. – С. 240-251.
2. Дундяк І.М. Процесійні ікони Західної України XVII-XIX ст. (походження, іконографічні та художні особливості) : автореферат дисертації по мистецтвознавству /І. М. Дундяк. – Львів : Львівська Академія мистецтв, 2003. – 18 с.
3. Левчук Л.Т. Історія світової культури /Л.Т Левчук. – К. : Навчальний посібник. Керівництво авторського колектива, 1994. – С. 201-202.
4. Лукань В.Г. Історія українського мистецтва / В.Г. Лукань. – Тернопіль : Прикарпатський національний університет імені В.Стефаніка, Навчальна книга – Богдан, 2012. – 192 с.
5. Турчак Л.І. Еволюція образотворчого мистецтва в незалежній Україні: автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства /Л.І. Турчак. – К. : Національний університет культури і мистецтв, 2011. — 16 с.
6. Кравченко Н.І. Секуляризація релігійного живопису в Україні другої половини XVII–XIX ст. : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства /Н.І Кравченко. – Львів : Львівська національна академія мистецтва, 2007.
7. Криволапов М.О. Панорама розвитку українського мистецтва у XV-XX століттях. Художньо-стильовий аспект /М.О Криволапов. – К. : Інститут проблем сучасного мистецтва, Видавничий дім А+ С, 2006. – 34 с.
8. Рыжова О.О. Иконостасы Киева XVII в. /О.О Рыжова. – К. : Национальная академия изобразительного искусства и архитектуры, 2012.
9. Удріс І.Н. Український стиль у вітчизняному мистецтві та мистецтвознавстві на початку ХХ століття: Національний та європейський контекст. Молодь і ринок /І.Н Удріс. – К.: №11, 2010. – С. 53–58.
10. Черепанин В.М. Трансформація візантійського іконографічного канону в мистецтві неklasичної естетики : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук /В.М. Черепанин. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2007.
11. Шелюто В.М. Вплив релігійного канону на християнське сакральне мистецтво /В. М. Шелюто // Ноосфера і цивілізація. – 2011. – Вип. 10/11. – Луганськ: Східноукраїнський національний університет імені Даля. – 66 с.

References

1. Bezklubenko S. (2010). *Arte et rationibus terminorum*. Kyiv: National Academia arcium Ucraina, Institutii Culture, Encyclopedia [in Ukrainian].
2. Dundak M. (2003). *Procesijni icons Ucraina occidentali XVII-XIX centurias*. (Origin, ikonografichni artium et nota discernitur). Leopoliensi: Leopoliensi Academia Artium [in Ukrainian].
3. Liauchuk L. (1994). *Opera Culture*. Kioviensis: manual. Author management theam membrum [in Ukrainian].
4. Lucan V. (2012). *Historia Ukrainian art*. Ternopil: Carpathian National University nomine Stefanik eruditionis books Bogdan [in Ukrainian].
5. Turchak L. (2011). *Liberalium artium independens progressum in Ucraina*. Kyiv: University of Kyiv cultusque artesque [in Ukrainian].
6. Kravchenko N. (2007). *Medium in Ucraina sekulyarizatsiya religionis pictura XIX saeculo XVII*. Leopoliensi: Leopoliensi National Academia Artium [in Ukrainian].
7. Krivolapov M. (2006). *Amplio tot progressionem Ukrainian es in the XV-XX centuries*. Hudozhesivenno stylistic aspect. Kyiv: Art Institutii Hodiernis, A + C domo Press [in Ukrainian].
8. Ryzhov O. (2012). *Iconostaseos Kioviensis XVII*. Kyiv: National Academiae Fine artificia et architecturam [in Russian].
9. Udris I. (2010). *Ukrainsky style in artis descriptionem et Patriotic iskustvoznavstve vicesimo saeculo in mane*. Et Europae populorum contextu. Kyiv: Adulescentia et forum [in Ukrainian].
10. Cherepanin V. (2007). *Transformatio Byzantine iconographic canon non-classical aesthaetica in arte*. Kyiv: Taras Shevchenko Kyiv National University [in Ukrainian].
11. Sheluto V. (2011). *Influentia canon christianis sacris religiosis ad artem*. Noosphere civilization. Lugansk: East-Ukrainian National University nomine Dahl release [in Ukrainian].